

ANÁLISE DA TRADUCIÓN DA RECORRENCIA EN DIVERSOS TEXTOS DO CORÁN¹

Yasmin Hannouna

Universidade dos Emiratos Árabes Unidos
yasminhannouna@uaeu.ac.ae

[Recibido 22/07/09: aceptado 26/10/09]

Abstract

A lot has been written on recurrence in Arabic representing it as one of the favourable textual issues that leads to much clarity and effectiveness. However, what can be considered a semantically redundant expression in English may not be so in Arabic. This phenomenon creates a problem when translating from Arabic into English.

Therefore, the present study concerns itself with the investigation of translating certain Quranic texts (where recurrence is a common feature) into English. The study seeks an equivalent in English that preserves as closely as possible the functions for which recurrence is employed in the Quran. The texts analyses are based on Beaugrande and Dressler's model (1981) being the most relevant to the study requirements.

Selected texts from two of the most common translations of the Quran, i.e., one by Ali (1973) and the other by Pickhtall (1930) have been used for the present investigation. The analyses show that both Ali and Pichtall manage in preserving the functional aspects of this cohesive device in the TT. Further, the study sheds light on the possible translation strategies utilized for this purpose to preserve the elegant style of the ST in the TL leaving no room for dullness or inefficiency.

Keywords: Recurrence, Lexical cohesion, Quran translation, Semantic, Redundancy, Translation assessment.

¹ Tradución galega de Mari Seijo Rosero.

Resumo

Muito se ten escrito xa da recorrencia no árabe, xa que este mecanismo é un dos recursos textuais que axuda a proporcionar claridade e efectividade ao texto. Con todo, o que en inglés podemos considerar unha expresión semanticamente redundante, pode non selo en árabe. Este feito supón un problema cando se traduce do árabe ao inglés.

Neste sentido, o presente estudo céntrase na investigación da tradución de certos textos do Corán, onde a recorrencia é unha característica común, ao inglés. O estudo tenta atopar un equivalente en inglés que conserve o máis posible as funcións para as que se empregou a recorrencia no Corán. As análises dos textos baséanse no modelo de Beaugrande e Dressler (1981) e constitúen a parte máis relevante para acadar o obxectivo deste estudo.

Seleccionáronse para a investigación diversos textos de dúas das traducións máis coñecidas do Corán: a de Ali (1973) e a de Pickthall (1930). As análises amosan que ambos tradutores tentaron conservar os aspectos funcionais deste recurso cohesivo no texto meta (en adiante TM). O estudo, ademais, explica as posibles estratexias de tradución que se utilizaron co propósito de conservar ese estilo elegante do texto orixe (en adiante TO) na lingua de chegada sen crear un texto ineficaz e opaco.

Palabras clave: Recorrencia, Cohesión léxica, Tradución do Corán, Redundancia semántica, Análise da tradución.

1. Introducción

Aínda que tanto o inglés coma o árabe utilizan os principais tipos de recursos de cohesión, ambas linguas amosan marcadas diferenzas no uso que fan dos seus subtipos. A respecto disto, Aziz (1998:107) sostén que tanto o inglés coma o árabe posúen unha forma demostrativa que se refire anafórica ou cataforicamente a obxectos próximos (en árabe, *هذا* e en inglés, *this*). Porén, sería un erro pensar que as dúas formas do demostrativo son dous recursos de cohesión equivalentes xa que, por exemplo, a forma árabe *هذا* indica o xénero mentres que a forma *this*, en inglés, non o fai. Noutros textos, por exemplo, o árabe pode utilizar *هذا*, mentres que o inglés opta por *that*. Os seguintes exemplos amosan algunhas das diferenzas existentes no uso dos recursos de cohesión entre o árabe e o inglés:

دعنا نفكر في الأمر (1)

Let's think about *it* seriously.

No exemplo anterior, o árabe utiliza o artigo determinado mentres que o inglés fai uso do pronome de terceira persoa. Probablemente, esta diferenza débese a que o árabe non ten un pronome neutro de terceira persoa; polo que se tería que utilizar un pronome masculino ou feminino. Isto provoca unha ambigüidade, xa que *دعنا نفكر فيه* pode significar “Let's think about *him*” (ibid.:108).

É posible que a diferenza máis obvia entre o texto orixinal e a súa tradución estea no uso das conxuncións. Estes recursos de cohesión son moito máis frecuentes no árabe ca no inglés, tal e como se amosa a continuación (ibid.:110):

(2) Hamlet poignantly represents the indecisions that plague us all.
Not that indecision is the worst of our ills. In some ways decisiveness can be more damaging.

يمثل هاملت تمثيلاً واضحاً التردد الذي نعاني منه جميعاً . مع أن التردد ليس اسوأ رذيلة عندنا . فيتخاذ القرار
فبعض الحالات أشد ضرراً

Tamén se poden detectar unha serie de diferenzas no uso da cohesión léxica que se fai en ambas linguas. O árabe tende a repetir a mesma forma, mentres que o inglés evita a repetición botando man da substitución, elipse ou referencia. Os seguintes exemplos amosan esas diferenzas (ibid.: 111):

(3) *Ali* went to meet him, and *his* men stopped vengeance.

فذهب على لمقابلته وكف رجال علي عن الانتقام

(4) He began inviting him to his special *parties*...Arafa attended a strange *one* in the drawing room.

وجعل يدعو إلى سهراته الخاصة ... شهد عرفة سهرة عجيبة

(5) *Have you finished* writing the essay? Yes, I have.

هل انتهيت من كتابة المقال؟ نعم انتهيت .

Por iso, á hora de realizar unha boa tradución deben terse en conta todas estas sutís diferenzas co fin de conservar a adecuación e a eficiencia do TM.

2. Recorrenza no inglés e no árabe

2.1 Recorrenza no inglés

Esta parte céntrase na identificación e explicación da recorrenza en inglés dende o punto de vista dalgúns especialistas no campo da lingüística textual e da análise discursiva. Así, escolleuse para o propósito deste estudo, o modelo de Beaugrande (1980) e o de Beaugrande e Dressler (1981).

2.1.1 Modelos de cohesión

Halliday e Hasan (1976:278 e “Lexical Cohesion”, 2009) apuntan que a reiteración é “un tipo de cohesión léxica que consiste, por unha banda, na repetición dun elemento léxico; e pola outra, no uso dunha palabra xeral para referirse a un elemento léxico; e, ademais, outro tipo de recursos como o uso de sinónimos, cuasi-sinónimos ou hiperónimos”. Con todo, neste modelo, o que se coñece como “cohesión léxica” é só a reiteración dunha palabra nun contexto de cohesión gramatical, onde a cohesión actúa simplemente como un obxecto de referencia.

No debate que fai Nash (1980:46) cando fala no capítulo 3 da Lexicoloxía de composición, mantén que un recurso efectivo para a cohesión léxica consistiría simplemente na reiteración dunha palabra ata que se volva “un motivo omnipresente, insistente e que chame e dirixa a atención do lector”.

Hoey (1983) sostén que a repetición é “unha marca de relación oracional”, é dicir, a repetición dunha oración ou cláusula en contraposición á repetición de palabras illadas. Tamén indica (ibid.25) que moitas destas relacións veñen sinaladas mediante a repetición. Sinala que as oracións son incapaces de expresar toda a información que se pode dar do suxeito; son selectivas por natureza. A repetición, pois, é unha forma de “despregar” unha oración de modo que a súa natureza léxica pode usarse para achegar información máis concreta.

Ademais, Hoey e Winter (1986:129) en *Couture* afirman que a repetición tamén se utiliza para relacionar oracións subordinadas e principais, indicando o cambio do status da cláusula, tal e como se amosa no seguinte exemplo:

(6) These considerations were the ones that led the senator, in a new bill, to propose moving the US Embassy from Tel Aviv to Jerusalem. If they were the whole story, there could be no good argument against the bill. *But they are not the whole story.* Two other major considerations apply.

(Ibid. [“Jerusalem distraction”, artigo de opinión que apareceu no *The Washington Post*, e que foi posteriormente publicado no *Guardian Weekly*, o 1 de abril de 1984:1])

Halliday (1985:310) sinala que a continuidade pode conseguirse en calquera texto mediante a elección de palabras. Pode facerse repetindo unha palabra ou elixindo unha que estea relacionada dalgún xeito con outra, xa sexa semántica ou colocacionalmente. Afirma que a forma de cohesión léxica máis directa é a repetición dunha palabra, é dicir, a recorrencia completa, como aquí:

(7) Algy met a bear. The bear was bulgy.

Ademais, para que unha palabra se repita, non é preciso que conserve a mesma calidade morfolóxica, como acontece no seguinte exemplo:

(8) I strove, for none was worth my strife.

Existe unha forte cohesión entre o verbo *strove* e o substantivo *strife*, un exemplo de recorrencia parcial, que suxire que *strove* e *strife* son en definitiva unha única palabra (ibid.:330-1).

É un feito que Halliday levou a cabo no seu modelo un lixeiro cambio no tocante á cohesión (1976) en tanto que tanto a repetición como a sinonimia son consideradas como subclases de reiteracións; porén, son tipos separados de cohesión léxica, do mesmo xeito que a colocación no modelo que seguimos.

Segundo Quirk, et al (1985:1441), a repetición é moi común e úsase para expresar énfase, aínda que na linguaxe se utilice dun xeito menos especializado. Ademais, no discurso ordinario tamén indica a repetición, extensión

ou confirmación dun fenómeno, tal e como se pode observar nos exemplos a seguir:

- (9) The only remedy is *work, work, work*. (Substantivo)
- (10) She *screamed* and *screamed* for hours. (Verbo)
- (11) She is *very, very* intelligent. (Intensificación)
- (12) A *lovely, lovely* chrysanthemum. (Adxectivo)

Hatim e Mason (1990:199) relacionan tamén a recorrencia coa tradución e indican que este recurso cohesivo consiste na repetición de palabras que teñen un mesmo referente no texto. Amais, normalmente constitúe un síntoma de intencionalidade e, como tal, é significativo. Subliñan que só a recorrencia estrita dunha mesma palabra coa mesma forma é a que crea o efecto. Concordan con Beaugrande e Dressler (1981) en que a recorrencia “se usa sobre todo para afirmar e reiterar o propio punto de vista”. A presenza desta forma de cohesión non é aleatoria, senón que está motivada cun propósito totalmente retórico. Se asumimos que a recorrencia é un recurso retórico universal, calquera intento por parte do tradutor de modificar unha expresión no TM neses puntos do texto, fará que se desvíe con toda seguridade da equivalencia respecto ao obxectivo textual (para máis información consultar: Hoey, 1990; Johnstone, 1991 & 1994; Philips, 1985 e Mojica, 2006).

2.1.2 O modelo de recorrencia neste estudo

Beaugrande e Dressler (1981:49) sinalan que a recorrencia é “a simple repetición de elementos ou pautas”. Para eles, é unhas das formas de cohesión máis importantes que contribúe á eficiencia do procesamento dun texto (Beaugrande, 1980:134). Existe outro tipo de recorrencia que se coñece co nome de “recorrencia parcial”. Consiste no cambio da categoría de elementos xa utilizados (p. ex. de substantivo a verbo), é dicir, un cambio na función sintáctica dunha expresión onde o elemento recorrente se adapta ao contexto, mais sen mudar a identidade do seu referente. Este tipo de recorrencia ofrécelle ao creador do texto o potencial para crear novas palabras, sempre que unha ocorrencia poida proporcionar a compresión da outra (ibid.: 135).

Suponse que a recorrencia cumpre varias funcións en certos textos e, como indica Leech (1969:78), a repetición é “fundamentalmente un tipo de intensificación”. Para amosar a recorrencia completa (é dicir, ao pé da letra) ofrece o exemplo que vén a seguir, onde a reiteración irregular do nome “Lycidas”, xunto con outras repeticións, parece contribuír á pompa elexíaca deste poema de Milton que leva o mesmo nome:

- (13) For *Lycidas* is dead, dead ere his prime,
Young *Lycidas*, and hath not left his peer.
Who would not sing for *Lycidas*? He know
Himself to sing, and build the lofty rhyme.

Os seguintes exemplos, tirados de Beaugrande e Dressler (1981:56-7),

amosan recorrencias parciais cando o adxectivo *separate* cambia ao substantivo *separation* (9) e cando o verbo *suffer* pasa a adxectivo como *sufferable* e logo a substantivo como *sufferance* no exemplo (15):

(14) ... to assume among the powers of the earth the *separate* and equal station ... the causes which impel them to the *separation*.

(15) mankind are disposed to *suffer*, while evils are *sufferable* ... such has been the patient *sufferance* of these Colonies.

Como se pode observar, a recorrencia, ten a desvantaxe de que reduce información. Outro uso que tamén a reduce é a recorrencia de expresións longas e pesadas ou de pasaxes enteiras. Por conseguinte, a miúdo, úsanse técnicas onde as formas se repiten cun contido algo distinto, ou onde os contidos se repiten con formas diferentes. Repetir unha estrutura, mais engadíndolle novos elementos é o que se chama “paralelismo” (Beaugrande, 1980:136 e Beaugrande e Dressler, 1981:49, 57). O seguinte exemplo extraído de Leech (1969:81) representa unha repetición do principio combinada cunha do final (é un paralelismo):

(16) *I will* recruit myself and you *as I go*;
I will scatter myself among men and women *as I go*;

Neste exemplo, a repetición da construción *I will* e a de *I go* contribúe a darlle eficiencia ao texto. Se ben é certo que se gañaría en economía lingüística ao eliminar esas repeticións, o resultado sería probablemente menos efectivo. Vexamos como quedaría:

(17) *As I go, I will* recruit for myself and you, and scatter myself among men and women. (Ibid.)

Con todo, o que probablemente aumente a información e o interese sexa faltar aos principios de “estabilidade” e “economía”. O primeiro “proporciona unha grande prioridade ás estratexias para coordinar a aparencia de expresións que comparten un contido conceptual común ou contiguo”, mentres que o segundo indica que “é preferible usar calquera elemento posible ou conveniente cun contido que xa se coñeza, antes que producir un novo.” A estabilidade dun texto coma sistema consérvase mediante a “continuidade de ocorrencias”. En relación a isto, a recorrencia supón a igualdade da referencia, mais iso pode conducir a conflitos en textos onde semella non haber expresións alternativas para referentes distintos (Beaugrande, 1980:134-5).

As recorrencias motivadas úsanse sobre todo para declarar e reafirmar o propio punto de vista, ou para expresar sorpresa ante algo que semella entrar en conflito co punto de vista adoptado. Así, empréganse intencionadamente para enfatizar o sentido e para aclarar. Por outra banda, as recorrencias triviais, ao non teren unha función intencional ou retórica clara, diminúen a informatividade. Beaugrande e Dressler (ibid.: 54-5) manteñen que “a recorrencia man-

tense tradicionalmente dentro dos límites. Se é demasiado frecuente, reduce a información”. Por exemplo, frases como:

(18) *John ran home and John ran home.*

serían inadmisibles, xa que non ten sentido dicir exactamente o mesmo dúas veces.

Unha vez presentados os modelos de cohesión máis correntes, cómpre dicir que as análises dos textos que se levaron a cabo neste estudo están baseadas no modelo de Beaugrande e Dressler (1981). Neste modelo préstase maior atención ás diferenzas que existen entre os aspectos funcionais e non funcionais da repetición e que atenden aos obxectivos deste estudo. Noutros modelos non se fai tal referencia. Halliday (1979) céntrase na repetición nun contexto de cohesión gramatical. Nash (1980) non achega detalles sobre esta forma de cohesión, en especial no que se refire á parte funcional. Mentres Halliday (1980) fala tanto da repetición parcial como da completa, Hoey (1983, 1986 e 1990) ve a repetición como “unha marca de relación oracional” subliñando os aspectos sintácticos e semánticos desta estratexia. Por último, aínda que Quirk (1985) e Hatim e Mason (1990) fagan referencia a que a repetición cumpre coa función de enfatizar o texto, os seus modelos non tratan o tema en profundidade nin de xeito tan claro coma o modelo de Beaugrande e Dressler.

2.2 A recorrencia en árabe

2.2.1 Visión xeral

En termos xerais, a redundancia definiríase coma a verbosidade ou repetición innecesaria de palabras para expresar ideas. Mais isto non debe levarnos a pensar que toda forma de redundancia é inaceptable, xa que non sempre é así. Algunhas linguas, coma o árabe, aceptan algúns tipos de redundancia. Noutras palabras, a redundancia no árabe divídese en dous tipos: a funcional e a non-funcional. Por suposto, a que máis nos interesaría estudar neste caso sería a redundancia funcional, é dicir, a verbosidade, coa recorrencia como un dos seus modelos, deixando de lado outros termos relacionados co tipo de redundancia non-funcional, como pode ser a prolixidade (’al-’itāla) ةل اطال. Shunnaq (1994:103) afirma que “en relación coa tradución, a primeira, é dicir, a redundancia semántica funcional debería ser captada polo tradutor cando este trasládase ao inglés, mentres que a segunda, é dicir, a redundancia non-funcional, debería eliminarse”.

Na mesma liña, Koch (1983:55) en Hatim (1997:160) indica que a repetición funcional na lingua árabe está motivada e cumpre importantes funcións retóricas, débense todas elas ter en conta á hora de estruturar e desenvolver un texto; mentres que a repetición non-funcional non está motivada nin cumpre necesariamente ningún propósito retórico en particular.

Segundo Hilāl (1980:239), os árabes utilizaban a recorrencia dende hai xa moito tempo, de feito, é un recurso moi utilizado na súa linguaxe tanto literaria

coma poética. Deste xeito, no Corán hai varios exemplos deste recurso onde o texto se dirixe aos árabes cun estilo familiar para a maioría e co que son quen de captar e entender as distintas funcións e significados. Os seguintes versos extraídos do Corán amosan diferentes funcións conseguidas coa recorrencia en varios contextos a nivel léxico:

(19) (al-Wāqī'a, 10-11) "والسابقون السابقون أولئك المقربون"

Aquí utilízase a recorrencia nun contexto de louvanza.

(20) (Al-Hāqqa, 1-2) "الحاقّة ما الحاقّة"

Aquí utilízase nun contexto ameazador.

(21) (Al-Rahmān, que se repite 31 veces) "أفبأي آلاء ربكما تكذبان"

Aquí utilízase nun contexto improbable.

Hai outros exemplos onde a recorrencia se usa en estruturas e expresións máis complexas, como no seguinte:

(22) (Al-'Infitār, 17-18) "وما أدراك ما يوم الدين، ثم ما أدراك ما يوم الدين"

Aquí, a recorrencia utilízase nun contexto de ameaza. En xeral, o extracto anterior cumpre coas funcións enfática e informativa.

Ademais do seu papel de reforzador da atención na linguaxe poética, a recorrencia, vén utilizándose no árabe, coma unha forma de cohesión co obxectivo de unir e conectar palabras dun xeito discursivo. Pódense observar como exemplo os versos do poema de Ta'bbata Sharran:

لكنما عولي ابن كنت ذا عول على بصير يكسب الحمد سباق (23)

سباق غايات مجد في عشيرته مرجع الصوت هذا بين أرتاق

(Ta'bbata Sharran citado en Hilāl, ibid.:244)

Aziz (1998:107) di que moitos textos traducidos non son adecuados porque sofren de faltas de cohesión. Se se considera a recorrencia coma un tipo de cohesión léxica, nótase que o árabe repite frecuentemente a mesma forma, mentres que o inglés evita a repetición a favor da substitución, elipse ou referencia. Por conseguinte, ó traducir cómpre tomar en conta a evidente diferenza que existe entre ambas linguas.

O certo é que este tema é demasiado extenso para tratalo en profundidade aquí mesmo. De precisar máis información ou detalles sobre o tema, pódese consultar Al-Jubouri (1984); Shunnaq (1992 & 1994) e *Poetry and the Meanings of Recurrence* (2009).

3. Traducir a recorrencia

3.1 O segredo da recorrencia no Corán

Os retóricos árabes prestaron atención á recorrencia dado que, entre outras razóns, funciona coma un vehículo impresionante de expresión e é unha figura retórica moi utilizada no Corán.

Leváronse a cabo moitos estudos para tentar afondar nos segredos sobre a retórica do Corán. Non sorprende, por iso, que o maior incentivo para o desenvolvemento da retórica árabe sexa obter información sobre a linguaxe que se utiliza no Corán (Khaleel, 1968:79).

De feito, a recorrencia é un dos medios de expresión máis efectivos e persuasivos usados no Corán e que contribúe ao seu esplendor. Axuda os musulmáns a memorizar os versos coránicos, algo que é un requirimento no Islam. Ademais, a forza que ten o uso excesivo da recorrencia nas expresións e elocuencias (bayānat) do Corán crea un efecto moi persuasivo e á vez informativo. Tamén cumpre cunha función enfática co obxecto de exhortar as persoas para facer algo, en especial, aos musulmáns no referente a obedecer a Deus. Ali (1973:14-8) sinala que antes de que o lector comece a estudar o Corán, ten que ser consciente de que ten entre as mans un libro único, bastante diferente dos libros que adoita ler. Trata de diversos aspectos da vida do ser humano. Concirne ás crenzas, ofrece normas morais, establece leis, invita á práctica do Islam, amoesta os incrédulos, dá leccións a través de relatos históricos, fai advertencias, dá boas novas, todo iso misturado dun xeito atractivo. Amais, como é natural toda revelación ou transmisión fai que só certos elementos se repitan reiteradamente segundo os requirimentos dun momento determinado, e mentres esa transmisión permaneza nese mesmo momento. Por iso, esas suras (ou capítulos do Corán) foron reveladas nun momento concreto e adoitan tratar os mesmos temas. Desta maneira, moitos dos exemplos da recorrencia débense a estes feitos, aínda que moitas cousas se redactaron de xeito distinto para evitar a monotonía e para crear unha linguaxe fermosa e digna que dese máis efecto e chamase a atención.

Pola contra, parece que non existen as mesmas motivacións en inglés para facer uso da recorrencia. Isto débese ao feito de que cada idioma ten os seus propios medios de expresión que son compatibles co entorno e que poden ou non corresponder a outros medios utilizados noutras linguas.

3.2 Análise da tradución da recorrencia en diversos texto do Corán

3.2.1 Análise da recorrencia en varias traducións do Corán

Posto que é un libro sagrado, e único, como a Biblia, non existe outro igual. Por iso, é máis importante traducir o significado e a mensaxe que transmite o Corán que centrarse nunha tradución literal exacta das palabras e expresións que, na maioría dos casos, carecen dunha lingüística precisa e duns equivalentes culturais na lingua de chegada.

As-Sakkākī (en Hilāl, 1980:263) pensa que a recorrencia no Corán reforza o significado, esperta as mentes e chama a atención do lector. As-Sakkākī tamén o ve como unha arte do discurso. E o que é máis, nos textos do Corán pódese observar a combinación da forza do significado coa beleza na forma. É máis, a esencia da repetición das palabras e das expresións non se atopa nunha parte, senón en todo o conxunto do texto. Véxase tamén: Al-Kirmaani (2009).

Nesta parte, tentárase facer unha análise do tratamento da tradución da recorrencia. Para tal fin, citáranse varios casos de textos árabes nos cales se empregou exemplarmente este recurso, e analizaranse as súas correspondentes traducións. Algúns dos textos foron seleccionados e extraídos do Corán. Hámase analizar, discutir e avaliar dúas traducións de cada texto. Unha é a de Ali (1973), *Translation of the Meanings of the Glorious Quran into English*, e a outra a de Pickthall (1930), *The Meaning of the Holy Quran*.

O modelo que se seguiu para levar a cabo a análise é o de Beaugrande (1980) e o de Beaugrande e Dressler (1981). O obxectivo deste estudo é atopar unha forma eficiente de trasladar a recorrencia utilizada no árabe cara ao inglés. Para cumprir tal fin, cando se analicen as traducións, non se farán críticas exhaustivas das eleccións levadas a cabo polo tradutor nin no nivel semántico nin sintáctico. Principalmente, centrárase a atención nun só aspecto, que é ver, simplemente, como se trasladou a recorrencia no nivel léxico. En relación con isto, Newmark (1981:147) apunta que un elemento léxico que aparece repetido na mesma ou na seguinte oración do TO, debe traducirse do mesmo xeito no TM, aínda que o orixinal estea escrito con pouco rigor ou sexa pobre.

Por conseguinte, o proceso de avaliación que realizaremos seguirá esta estrutura:

- Determinar a localización e o tipo de recorrencia dos textos e a(s) función(s) coa que se utilizou.
- Facer unha comparación entre as traducións e o texto orixinal analizando se a recorrencia cumpre as mesmas funcións e como o fai.
- Avaliar se as traducións son ou non eficaces e adecuadas e, de ser posible, propoñer unha alternativa.

Cómpre mencionar que para acadar un equivalente na lingua de chegada que quedase natural, a supresión foi a estratexia preferente, sobre todo no caso da repetición (Sirriyya, 1998:84).

A través das suras do Corán, empregouse a recorrencia para cumprir unhas funcións específicas. Pode utilizarse para dar énfase a un determinado significado, para aclarar outro ou para cumprir calquera outra función(s) ditada pola necesidade do contexto dun determinado texto onde está presente a recorrencia (p.ex., para informar, ameazar ou advertir, persuadir, etc.). A continuación, tentáranse detectar cales son esas funcións e se se preservaron ao traducilas.

Por último, cómpre sinalar que non todos os exemplos sobre recorrencia crearon un problema á hora de seren trasladados ao inglés, algúns puideron traducirse facilmente cun resultado igualmente eficaz. Con todo, a repetición innecesaria de palabras resulta irritante para o lector. Por iso, moitas das repeticións deben omitirse na tradución, xa que tanto o discurso coma o texto en inglés non as admiten.

O seguinte texto tomado do Corán é a primeira mostra de análise neste estudo:

(24) (At-Tahrīm, 6) "لا يعصون الله ما أمرهم ويفعلون ما يؤمرون"

A. (Who flinch not (from Executing) the *Commands* They receive from God, But do (precisely what They are *Commanded*)) Ali, (1973:1571).

B. (Who resist not Allah in that which He *commandeth* them, but do that which they are *commanded*) (Pickthall, 1930:407).

Percibimos a natureza dos anxos coma doce e fermosa, pero outro aspecto da perfección corresponde á firme execución do deber.

A recorrencia neste texto está moi motivada e ten unha función enfática. É un exemplo de recorrencia parcial onde o primeiro verbo está en voz activa *أمرهم*, mentres que o segundo está en pasiva *نؤمرون*. Os verbos teñen o mesmo significado neste contexto de confirmación, é dicir, os anxos sempre farán o que Alá lles encomende.

A primeira tradución, a de Ali, é un exemplo da estratexia levada a cabo na tradución dunha rima, é dicir, traduciu o sentido do texto orixinal engadindo partes coma *from Executing* e *precisely* co obxectivo de aclarar e reforzar a función enfática. Estas adicións reducen o principio de economía lingüística, mais proporcionanlle estabilidade. A tradución podería ter prescindido desas adicións xa que o significado se sobreentende (é dicir, claro que os anxos fan xustamente o que se lles encomenda, e *execútano* sen obxección nin resistencia ningunha). É máis, o tradutor cambiou o verbo *أمرهم* por un substantivo (*the commands* *أوامر*). Aínda que se conservou a función enfática do TO, a súa tradución non ten a mesma efectividade cá do TO.

Pola outra banda, a tradución de Pickthall é demasiado literal en canto a economía lingüística se refire. A repetición dos elementos redundantes queda un tanto estraña en inglés, o cal reduce, por suposto, a efectividade do TM. Con todo, unha posible alternativa de tradución podería ser:

Who resist not Allah in that which He commandeth them, but do what they are commanded.

Porén, Pickthall mantivo os significados informativos e enfático do TO. Así que, ningunhas das dúas traducións resultan totalmente adecuadas.

(25) (Al-Fajr, 21-22) "كلا إذا دكت الأرض دكا دكا وجاء ربك والملك صفا صفا"

(A) Say! When the earth
Is pounded to powder.
And thy Lord cometh,
And His angels,
Rank upon *rank*.
(Ali, 1973:1734)

(B) Nay, but when the earth is *ground* to atoms, *grinding, grinding*,
And thy Lord shall come with angels, *rank* on *rank*.
(Pickthall, 1930:440)

Estes versos centran a súa atención sobre o Dia do Xuízo Final. Esta firme terra, que temos por tan real, ha esborrallarse ante a súa Presenza, con toda a súa gloria.

Atopamos un caso de recorrencia parcial en *دكت، دكا دكا* (verbo/ acusativo cognado), e un de recorrencia completa (literalmente, *a bang after a bang*) cando di que a terra se desfará en anacos ata converterse en po. Así mesmo, *صفا صفا* (literalmente, *rank on rank*) é un exemplo de recorrencia completa onde se amosa a efectividade do texto. Ademais, tamén hai outra recorrencia paralela grazas a *دكا دكا* e *صفا صفا* sucesivamente, que achegan efectividade ao conxunto.

En realidade, existe unha forte motivación no texto orixe que ten máis dunha función, é dicir, as de énfase e aclaración, que ten que ver co momento do Dia do Xuízo Final. Tamén é evidente no texto a función estética que serve para reforzar a enfática. A repetición de *دكا دكا* e *صفا صفا*, respectivamente, combina a forza do seu significado coa beleza da forma.

Polo tanto, os tradutores deberían optar polo uso da recorrencia para poder acadar adecuadamente as mesmas funcións e o mesmo grao de efectividade. No que respecta á tradución de Ali, non utilizou a recorrencia no primeiro verso, co fin de manter a función estética, a cal se perde un pouco na tradución de Pickthall ao recorrer ao termo *grinding* (a forma non resulta moi efectiva). Con todo, ambos tradutores tentaron non perder a función enfática do orixinal. Respecto a isto, Pickthall recorreu á tradución literal (ou sexa, *ground / grind* para a recorrencia parcial en *دكت / دكا*, e *grinding, grinding* para a recorrencia completa en *دكا دكا*) conservando, deste modo, o principio de economía lingüística con esta última, ademais de conseguir unha recorrencia paralela no segundo verso (*rank on rank* para *صفا صفا*). Así, a tradución mantén esa función enfática do TO, ao mesmo tempo de conservar a súa efectividade.

Porén, a tradución de Ali, non mantivo a recorrencia de elementos tal e como aparecían no primeiro verso do TO nin a recorrencia paralela con todos os elementos repetidos no segundo verso, co fin de non alterar o efecto estético. Sponse que a función enfática pode manterse sempre que se manteña primeiro a función estética. Polo tanto, a tradución de Ali mantería, tamén, a función estética. Tendo en conta que se preservan as dúas funcións, pódese dicir que esta tradución é máis efectiva ca de Pickthall.

"والمرسلات عرفاً، فالعاصفات عصفاً، والناشرات نشرأ، فالفارقات فرقا، فالملقيات ذكراً." (26)
(Al-Mursalāt, 1-5)

(A) By the (Winds) Sent Forth
One after another
(To man's profit)
Which then blow violently

In tempestuous Gusts,
And scatter (things)
Far and wide;
Then separate them,
One from another,
Then spread abroad
A Message.
(Ali, 1973:1663)

(B) *By the* emissary winds (sent) one after another
By the raging hurricanes,
By those who winnow with a winnowing
By those who bring down the Reminder.
(Pickthall, 1930:425)

Esta sūra tan místico empeza cunha enumeración de cinco cousas que anuncian que o Día do Xuízo Final está a punto de comezar e que debemos prepararnos para cando chegue. As frases fan referencia a: (a) ventos no mundo terreal, (b) anxos no mundo espiritual, (c) profetas no mundo humano que poden contactar cos entes espirituais.

En aparencia, o TO posúe tanto unha función enfática coma informativa nun contexto de ameaza e aviso da Resurrección. Os exemplos de recorrencia parcial e paralela que o texto ten (versos 2-4) representan o uso do “acusativo cognado” “*فرقاً فالعاصفات عصفاً والناشرات نشرأ فالفارقات*” cos que seguramente os lectores árabes han gozar a pesar de que sexan semanticamente redundantes. Son exemplos retóricos comunicativos. Con todo, cando se traducen cara ao inglés, resultan molestos xa que dan máis información da que se precisa. Noutras palabras, as expresións árabes constitúen un problema no proceso tradutivo porque son semanticamente “concisas”, mais cando se trasladan ao inglés, vólense redundantes. De aí que, se o que se busca é unha tradución comunicativa, sexa preciso botar man de notas a pé, paráfrases ou calquera outro tipo de aclaración. Mais, estes exemplos están motivados no TO e, polo tanto, son moi efectivos.

Ali (ibid), amosa na súa tradución que estas tres alegorías (é dicir, os versos 2-4 do TO) son difíciles de traducir, mais doadas de comprender. O tradutor optou por prescindir totalmente do uso da recorrencia para que o texto non fose semanticamente redundante e funcionase en inglés. Con todo, aínda que o TM é tan informativo coma o TO, resulta menos efectivo (a recorrencia de elementos aumenta a efectividade do texto e reforza as súas funcións). Pola outra banda, a tradución de Pickthall contén exemplos de recorrencia parcial e paralela, ao manter case a mesma estrutura repetida ao principio de cada un dos versos traducidos comezando por *By the* / *By those*. Atopamos, ademais, un exemplo de recorrencia parcial no terceiro verso entre o verbo *winnow* e o

substantivo *a winnowing*. Con isto, pretende non ter que abandonar totalmente a recorrencia nin destacala demasiado para non recaer nunha redundancia. O resultado é un texto tan informativo e efectivo coma o orixinal, e que conserva a énfase.

Como consecuencia, penso que a tradución de Pickthall é máis efectiva cá de Ali, xa que optou pola recorrencia de elementos que conservaban parte da efectividade do TO.

Cómpre destacar que se analizaron outros exemplos de “recorrencia coránica”, mais que non veñen aquí recollidos por límites de espazo.

4. Análise dos resultados

Nesta parte imos falar dos principais temas relacionados coa recorrencia tanto en árabe coma no inglés. Centrarémonos nas diferenzas, xa que son as que presentan problemas á hora de traducir:

A. O concepto de recorrencia:

1. En liñas xerais, a recorrencia en inglés é un dos recursos máis importantes de cohesión que contribúe a darlle eficiencia ao texto. Para o árabe é unha forma interesante de expresión, ademais dunha figura retórica moi utilizada no Corán. Tamén se usa para indicar a coherencia textual e para darlle efectividade ao texto.
2. Cómpre sinalar que a recorrencia non é o mesmo que a verbosidade, xa que esta é só unha das formas que pode presentar a noción que estudamos.
3. O uso da recorrencia non está sempre motivado nin se usa para cumprir unha función específica ou intención dentro dun texto, é dicir, que o uso da recorrencia sen ningunha intención clara ou sen cumprir ningunha función retórica pode diminuír a eficiencia do texto e a súa informatividade.
4. Tal e como observamos, tanto no árabe coma no inglés, a recorrencia pode presentarse de dúas maneiras: pode manter case o mesmo significado noutra expresión e repetir case o mesmo significado na mesma expresión. Con todo, recorrer aos mesmos elementos do TO pode ser redundante no TM ou non.
5. A recorrencia é un dos medios máis eficaces e persuasivos dos que bota man o texto do Corán para destacar máis o seu esplendor. Está presente en varios contextos coma aqueles que serven para rezar, os que guían e aconsellan, os que advirten ou ameazan, os que falan do perdón, etc. En todos eles atopamos repetición, non só no nivel de palabras illadas senón tamén con expresións enteiras.

B. O modelo de análise textual:

Segundo os modelos de Beaugrande (1980) e de Beaugrande e Dressler (1981), os tres principais tipos de recorrencia son a completa, a parcial e a pa-

ralela. Este modelo é o máis claro e organizado que podemos aplicar á análise textual, polo que foi o que se escolleu para levar a cabo este estudo.

C. Traducir a recorrencia:

1. Polo xeral, a redundancia semántica é un trazo característico do idioma árabe (constitúe o principal compoñente da teoría do estilo) aínda que non tanto do inglés. Por iso, o tradutor debe ser consciente de tal fenómeno e eliminar a redundancia semántica da tradución (do árabe cara ao inglés).
2. Co fin de manter algunhas das funcións do TO no TM (por exemplo, a enfática, a informativa, a estética, a aclarativa, etc.) e de conservar a efectividade do TO na lingua de chegada, o tradutor debe conservar na medida do posible a recorrencia (aínda que, ás veces, isto afecte ao principio de economía lingüística e sexa redundante na lingua de chegada).
3. Para conseguir ter un equivalente natural na lingua de chegada, prefírese, ás veces, facer uso da supresión, especialmente no caso da recorrencia. Con todo, poden precisarse outras estratexias de tradución, coma o uso das notas a pé, de paráfrases ou de traducións de paralelismos se o que se busca é unha tradución comunicativa.

D. Avaliación das traducións:

1. As análises feitas neste estudo de diversos versos do Corán amosan que tanto Ali coma Pickthall tentaron preservar os aspectos funcionais da recorrencia no TM.
2. Ambas traducións son igual de importantes. A de Ali, que non é tan literal coma a de Pickthall, semella ser máis efectiva ó traducir determinados versos coránicos, mentres que a de Pickthall funciona mellor noutros.
3. As análises levadas a cabo amosan que non todos os exemplos de recorrencia foron problemáticos. Algúns poden manterse no TM sen mudar o efecto que teñen no TO. Porén, outros poden eliminarse ou cambiarse xa que non quedarían demasiado ben ou afectarían ao estilo do TM, o que produciría unha tradución ineficiente.

Conclusiones

En xeral, existen moitas diferenzas entre o uso que fan da cohesión o inglés e o árabe. Este último prefire aqueles recursos de cohesión que repiten ou afirman explicitamente a relación existente entre os elementos lingüísticos, coma mecanismos léxicos ou conxuncións, mentres que o inglés tende a utilizar menos conectores explícitos, coma pronomes (referentes) e proformas (substitución). Moitas traducións que conservan fielmente o significado orixinal do texto terminan sendo inadecuadas porque non utilizan ben os elementos de cohesión na lingua de chegada. Debido ás diferenzas existentes entre as dúas linguas con respecto a esta cuestión, a miúdo, é difícil trasladar o mesmo mecanismo de cohesión á lingua de chegada.

Neste estudo, tentouse investigar sobre un dos mecanismos de expresión máis efectivos e persuasivos usados no Corán e que axudan a cumprir determinadas funcións. Co fin de manter as mesmas funcións no TM ca no TO (p.ex., a enfática, a informativa, a estética ou a aclarativa) e de preservar a efectividade na lingua de chegada, procurouse manter a recorrencia nos textos analizados sempre que fose posible sen ter en conta a redundancia semántica que se producía na lingua meta. Tanto Ali coma Pickthall, ó de traducir a recorrencia nos textos coránicos tentaron preservar no TM os aspectos funcionais deste recurso de cohesión, aínda que a tradución de Ali se centrara máis no significado (cando traduce ese tipo de textos) e a de Pickthall é máis literal. Por conseguinte, para facer unha tradución efectiva e adecuada dun texto, é importante usar uns recursos de cohesión apropiados e coherentes na lingua de chegada.

REFERENCIAS BIBLIOGRÁFICAS

- AL-JUBOURI, Adnan J. R. 1984. "The Role of Repetition in Arabic Argumentative Discourse." John SWALES e Hasan MUSTAFA (Eds.) (1984). *English for Specific Purposes in the Arab World*. Birmingham: A Language Studies Unit Publication, 1984.
- AL-KIRMAANI, Mahmood Bin Hamza Bin Nasir. 2009. Secrets of Repitition in the Quraan. <http://www.islamport.com/b/1/quraans/%da%e1%e6%e3%20%c7%e1%de%d1%c2%e4/> (Data de consulta: 18-01-09).
- ALI, Abdullah Yusuf (Trans.). 1973. *Translation of the Meanings of the Glorious Quran into English*. 3^a (ed.). Beirut: Dār Al-Arabi, 1973.
- A. MOJICA, Leonisa. 2006. "Repetition in ESL Learners' Academic Papers: Do They Contribute To Lexical Cohesiveness?" *The Asia-Pacific Education Research* 15(1), 105-125.
- AZIZ, Yowell Y. 1998. *Topics in Translation with Special Reference to English and Arabic*. Benghazi: University of Garyounis, 1998.
- COUTURE, Barbara. 1986. *Functional Approaches to Writing Research Perspectives*. London: France Pinter, 1986.
- DE BEAUGRANDE, R. 1980. *Text, Discourse and Process*. London: Longman, 1980.
- DE BEAUGRANDE, R. & W. Dressler 1981. *Introduction to Text Linguistics*. London: Longman, 1981.
- HALLIDAY, M. A. K. 1985. *Functional Grammar*. 2nd ed. London: Arnold, 1985.
- HALLIDAY, M. A. K. and Ruqaiya HASAN. 1976. *Cohesion in English*. London: Longman, 1976.
- HATIM, Basil and Ian MASON. 1990. *Discourse and the Translator*. London/ New York: Longman, 1990.

- HILĀL, Māhir Mahdī. 1980. *Jarasu al-Alfāz wa Dalalātuhā fī al-Bahthi 'al-Balāghī wa an-Naqdī 'inda al-'Arabi* [The Bell of Alfaaz and its Semantic Implications in the Arabic Rhetorical and Critical Research]. Baghdad: Dār ar-Rashīd lil-Nashr, 1980.
- HOEY, Michael. 1983. *On the Surface of Discourse*. London: George Pollen and Unwin, 1983.
- . 1990. *Patterns of Lexis in Tex*. Oxford: Oxford University Press, 1990.
- JOHNSTONE, B. 1991. *Repetition in Arabic Discourse*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 1991.
- (ed.). 1994. *Repetition in Discourse: Interdisciplinary Perspectives*. New Jersey: Alex Publishing Corporation, 1994.
- KHALEEL, Ahmad. 1968. *'Al-Madkhal 'ilā Dirāsāt 'Al-Balāgha 'Al-'Arabiyya* [An Introduction to the Arabic Rhetorical Studies]. Beirut: Dār 'An-Nahda 'Al-'Arabiyya lil Tibā'a wa 'An-Nashr [An-Nahda Al-Arabiyya for Printing and Publication], 1968.
- KOCH, B. 1983. "Presentation as Proof: The Language of Arabic Rhetoric". *Anthropological Linguistics*. 25 (1), 47-60.
- LEECH, Geoffery. 1969. *A Linguistic Guide to English Poetry*. London: Longman. "Lexical Cohesion." *Literary Stylistics: Lecture Notes no. 18(d)*. <http://courses.nus.edu.sg/COURSE/ELLIBST/lsl118d.html>. (Data de consulta: 29-04-09).
- NASH, Walter. 1980. *Designs in Prose*. London: Longman, 1980.
- NEWMARK, Peter. 1981. *Approaches to Translation*. Oxford: Pergamon Press, 1981.
- PHILIPS, M. 1985. *Aspects of Text Structure: an Investigation of the Lexical Organization of Text*. Amsterdam: North-Holland, 1985.
- PICKTHALL, Mohammed Marmaduke (Trans.). 1930. *The Meaning of the Holy Quran*. Delhi: New Crescent Publishing Co, 1930.
- . sd. „Poetry and the Meanings of Recurrence“ En liña en: http://fedaa.alwehda.gov.sy/_archives.asp?FileName=46315062020080720212629 (Data de consulta 22-02-09).
- QUIRK, Randolph et al. 1985. *A Comprehensive Grammar of the English Language*. London: Longman, 1985.
- SHUNNAQ, Abdulla T. 1992. „Functional Repetition in Arabic Realized through the Use of Word-strings with Reference to Arabic-English Translation of Political Discourse“. *Translatio*. XI (1-2), 5-37.
- SHUNNAQ, Abdulla T. 1994. „Semantic Redundancy and Translation from Arabic into English.“ *Turjumān*, n° 3 (2) , pp. 3-12.
- SIRRIYYA, Sawsan Saleh Abdullah (1998). *Translating Islamic Non-Quranic Religious Texts into English*. Unpublished M. A. Thesis. Al-Mustansiriyya University Baghdad, 1998.

